

Lusitaania teeted söövad mitmesuguseid taimi.

Lusitaania teeted munemas.

ELUTSÜKKEL

Lusitaania teeteo eluiga on 6–8 (12) kuud. Kahesoolised nälkjad paarituvad vastastikku ning mõlemad munevad suvel kuni 400 muna. Nende erakordne viljakus on ka üheks levila laiendamise eelduseks.

Valkjad umbes 3 mm läbimõõduga munad munetakse 20–30 (40) kaupa kõdukihi alla, vihmausside käikudesse või kompostihunnikusse. Noored isendid kooruvad 3,5–5 nädala pärast ja suguküpsuse saavutavad juba 6 nädala pärast. Seega on varakevadel koorunud põlvkond võimeline sügisel järglasi andma. Üksikud täiskasvanud isendid, noorloomad ja munad talvituvad kõdus või kompostis.

TÕRJE

Lusitaania teeteo arvukuse looduslikeks piirajateks on siildid ja mõned linnuliigid, kes söövad peamiselt mune ja noori isendeid. Võõrliigi Lusitaania teeteo isendid tuleb anumasse koguda ja üle valada keeva veega. Teised tõrjeviisid on võõrliigi arvukuse piiramiseks vähetõhusad ja ohtlikud teistele looduslikele liikidele ning inimesele. Võõrliikide loodusesse sattumist ja levimist peaks proovima vältida.

Tekst ja fotod: Merike Palginõmm

Kujundus ja trükk: AS Ecoprint

Tartu Keskonnahariduse Keskus

www.teec.ee

510077 Tartu, Kompanii 10

Tel: 736 1693

Trükitud 100% taastoodetud paberile Cyclus looduslike õlide ja väikude baasil valmistatud värvidega ©Ecoprint

Võõrliik Lusitaania teetigu

Sugukond: teetigulased *Arionidae*

Perekond: teetigu *Arion*

Liik: Lusitaania teetigu *Arion lusitanicus*

Mabille 1868

Rahvapärased nimetused: kaputsiintigu, hispaania teetigu, šokolaadtigu

Paaritumine

TEATA LEITUD LOOMADEST

Lusitaania teeteo leiust palume teatada alien@envir.ee ja teovaatlus@gmail.com, lisada leiukoha kirjeldus, võimalusel foto leitud loomast ja leidja kontaktandmed.

Vaatluse saab sisestada koos fotoga ka loodusvaatluste andmebaasi <http://loodusvaatlused.eelis.ee>.

Lusitaania teeteo pikkus väljasirutatult on kuni 15 cm.

LEVILA

Looduslikult on Lusitaania teetigu levinud Hispaania, Portugali, Prantsusmaa ja Inglismaa territooriumil. Nälkja kohta hästi liikuv (5–9 m/h) Lusitaania teetigu on piisava toidu ja soodsate tingimuste olemasolul oma looduslikus elupaigas suhteliselt paikne.

Lusitaania teetigu on invasiivne võõrliik, kes on alates 1960ndatest aastatest inimtegevuse kaasabil kiiresti levinud paljudesse Euroopa riikidesse ning on tuntud massilise põllukultuuride kahjustajana. 2008. aastal registreeriti Lusitaania teetigu ametlikult ka Eestis. Nälkja kiiret levikut on soodustanud muutused maaharimisviisides, kulu ja õlgede põletamise keeld, looduslike arvukuse piirajate vähenemine ning hüppeliselt kasvanud rahvusvaheline taime- ja köögiviljakaubandus. Munad või noored isendid võivad levida näiteks aiatarvete kauplustest ostetud lille- ja puutaimede, sibulate ja istikute juuri ümbritsevate mullapallidega aedadesse ja sealt edasi lähedalasuvatele põldudele. Elujõulisi mune on leitud ka turustatavatest kompostimulla kottidest. Lusitaania teetigu on kahesooline ehk hermafroditne loom. Tema kehas on nii emas- kui ka isassuguorganid, edukaks levimiseks piisab ühest viljastatud loomast.

MÕÕTMED

Lusitaania teetigu on silmapaistvalt suur nälkjas, täiskasvanud looma kehapikkus väljasirutununa on 7–15 cm. Eestis esinevatest limustest on ta suuruse poolest võrreldav vaid nälklaste (*Limacidae*) sugukonda kuuluvate liikidega must- ja suur-seatigu.

Lusitaania teetigude värvus on väga varieeruv.

VÄRVUS

Lusitaania teeteo keha värvus võib olla väga varieeruv alates tumepruunist punakate, oranži, kollakate ja beežide toonideni. Noortel loomadel esineb sageli mõlemal keha küljel taustavärvist pisut tumedam pikitriip. Looma keha pinda kattev lima on oranžikaskollane, roomamisel jätab tald peaaegu värvitu limajälje.

Iseloomulik on tallaserva ere värvus, millel eristuvad selgelt tumedamad vaod. Pea värvus on enamasti keha värvusest tumedam.

SARNASED LIIGID EESTIS

Eestis on registreeritud veel 5 teeteo liiki: hall, vööt-, võsa-, mets- ja kollane teetigu. Kõik nad on kasvult oluliselt väiksemad kui Lusitaania teetigu. Lusitaania teetigu sarnaneb neist kõige rohkem kollase teeteo ehk rahvasuus tuntud „seeneteoga“, kuid tema pikkus väljasirutatult on vaid 4–5 cm, haruharva ka kuni 7 cm.

Kollane teetigu *Arion subfuscus* on oluliselt väiksem kui Lusitaania teetigu.

Suur-seateo lima on värvitu.

Lusitaania teeteoga kasvult sarnased suur-seatigu ja must-seatigu on erinevalt Lusitaania teeteeost värvitu limaga. Seatigude hingamisava on mantlikilbi tagumises osas, kuid teetigudel peapoolses osas.

Põhjalikumalt on meie looduslike liikide ja uustulnuka Lusitaania teeteo eristamiseks näpunäiteid ajakirja „Eesti Loodus“ 2009. aasta aprillinumbris.

ELUPAIK JA ELUKS VAJALIKUD TINGIMUSED

Nälkjate tavalisteks elupaikadeks on niisked laialehised metsad, rohumaad, pargid, lopsaka taimestikuga vähehooldatud harva niidetavad aiad, kus leidub piisavalt toitu ja varjevõimalusi. Võrreldes teiste lähedaste liikidega eelistab Lusitaania teetigu kultuurmaastikke, näiteks aedu, parke, teravilja- ja köögiviljapõlde. Ta võib elada ka kasvuhoonetes. Elutegevuseks soodsaim temperatuurivahemik on neile 17–20°C, aktiivsed on nad hämarikus ja öösiiti. Tundlikud on nad õhu- ja pinnasekuivuse suhtes. Soojadel talvedel ja heade varjevõimaluste korral võivad edukalt talvituda.

TOITUMINE

Valdavalt taimtoiduline Lusitaania teetigu toitub meelsasti mahlakatest köögiviljadest (kurk, kõrvitsalised, paprika, lehtsalat, erinevad kapsasordid) ja teraviljakultuuridest, ilutaimedest ning seentest. Lisaks sobivad toiduks lagunevad taimeosad, käärivad puuviljad, suure arvukustiheduse korral vahel ka surnud liigikaaslased.